

De decentralisatie van de jeugdhulp is per 1 januari 2015 een feit. Om de vinger aan de pols te houden voerde het ministerie van VWS voorgaande jaren de Transitie-monitor Jeugd uit. Bij de overgang van de taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar gemeenten is ervoor gekozen de Transitie-monitor Jeugd niet langer te handhaven.

De VNG geeft graag zelf aan hoe de voortgang van de transitie verloopt. Inzicht geven in de vorderingen en signalen delen over nog bestaande knelpunten passen daarbij. Daarom zet de VNG ieder kwartaal de enquête 'voortgang transitie jeugd' uit onder de 42 jeugdregio's. Op de tweede uitvraag die medio juli is uitzet, hebben 35 jeugdzorgregio's gereageerd. We hebben de gemeenten vragen gesteld over onder andere het inkoopproces 2016, de samenwerking met de huisarts en de aandachtspunten en succesfactoren bij de transitie..

Welke factoren dragen het meest bij aan een succesvolle voortgang sinds 1 januari 2015:

- Goede samenwerking voor een gezamenlijke opgave en met wederzijds vertrouwen
- De inrichting van de toegang en lokale teams
- Een goede voorbereiding en gemotiveerde partners

Voorbeeld: De regio Amsterdam Amstelland meldt dat gezamenlijk opdrachtgeverschap het mogelijk heeft gemaakt om afspraken te maken over de uitputting van de ingekochte hulp. Aanbieders hebben verantwoordelijkheid gekregen om bij wachtlijsten de cliënt mee te begeleiden of aan te melden bij een collega instelling waar nog wel ruimte is voor een start van de hulp op korte termijn.

Welke factoren dragen het meest bij aan zorgen over de voortgang sinds 1 januari 2015?

- De inrichting van de systemen in de backoffice
- Het ontbreken van sturingsinformatie
- Onverwachte ontwikkelingen

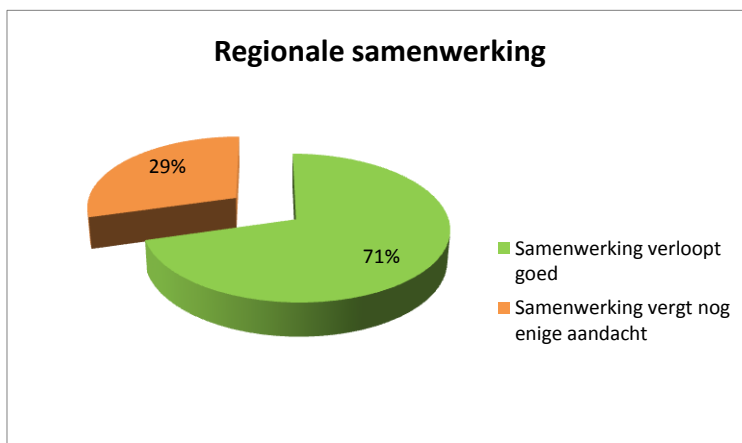
Naast de succesfactoren en aandachtspunten, zijn een aantal andere onderwerpen opgenomen:

- Inkoopproces 2016: volop in voorbereiding
- Wachtlijsten: onduidelijkheid en de erfenis van het oude stelsel
- Budgetplafonds voor een groot deel bereikt
- Samenwerking met huisartsen: uiteenlopende ervaringen
- Communicatie richting inwoners en cliënten geïntensiveerd.

In de uitvraag van het eerste kwartaal (maart 2015) zijn de factoren die bijdragen aan het succes en zorgen over de transitie ook uitgevraagd. De regionale transitimanagers hebben in de tweede uitvraag (juli 2015) vergelijkbare antwoorden gegeven.

Succesfactor: Souplesse tussen gemeenten en aanbieders om gezinnen op weg te helpen. Goede samenwerking voor een gezamenlijke opgave en met wederzijds vertrouwen

De goede relatie tussen gemeenten onderling, maar ook met partners het veld, wordt een van de grootste succesfactoren van de transitie genoemd. Gemeenten en aanbieders hebben ingezet op het opbouwen van een relatie en wederzijds vertrouwen. Het bespreken van de gezamenlijke opgave creëert ruimte voor verandering. In de praktijk vertaald de samenwerking en onderling vertrouwen zich naar een zekere souplesse om zaken die nog niet geregeld zijn op te pakken en waar nodig, pragmatisch op te lossen. Nauwe afstemming en open communicatie zijn hierbij essentieel.

Op de vraag hoe de gemeenten in de regio samenwerken wordt positief gereageerd. In de eerste uitvraag onder de jeugdregio's werd de samenwerking overwegend positief beoordeeld. Voor de regio's die een duwtje in de rug nodig hadden, heeft de VNG de afgelopen tijd ondersteuning geboden. Dit ook in het verlengde van de notitie 'ruimte voor jeugdhulp'.

Succesfactor: De inrichting van de toegang

Per 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de toegang. De lokale integrale (jeugd)teams verschillen van vorm en beschikbare expertise, waarbij een laagdrempelige toegang dicht bij de burger en met korte lijntjes naar samenwerkingspartners, centraal staat.

De verandering waardoor de verantwoordelijkheid voor kinderen, jongeren en het gezin een lokale en nabije aangelegenheid is, werden vanaf begin dit jaar positief gewaardeerd. Gemeenten kunnen beter in beeld brengen welke hulp er in een gezin plaatsvindt en hierover afstemmen. Samenwerking met andere domeinen is vereenvoudigd en kan vertaald worden naar één gezin, één plan en één aanpak.

De inrichting van de toegang blijft een succesfactor. De lokale teams beginnen op stoom te komen en weten beter wat hun rol en positie in het nieuwe stelsel is. De deskundigheid van de medewerkers in de toegang speelt daar een grote rol bij.

Succesfactor: Een goede voorbereiding en gemotiveerde partners

Hoewel het geen verrassing is, blijkt een goede en tijdige voorbereiding nog steeds zijn vruchten af te werpen. Door eerder in te zetten op bestuurlijk draagvlak en onderling contacten te leggen kan samenwerking worden bespoedigd. Gemaakte afspraken worden ook dit jaar gecontinueerd en voorkomen onenigheid en bieden rust en duidelijkheid. Open communicatiekanalen bieden ruimte om uitvoeringsproblemen te bespreken en gezamenlijk tot een oplossing te komen.

Aandachtspunt: De inrichting van de administratie

Net als het eerste kwartaal, worden de administratieve processen als een van de grootste belemmeringen ervaren. Gemeenten hebben jeugdhulp vanuit verschillende kokers 'ontvangen' en het integraal inregelen van het voorheen versnipperde stelsel kost alle partijen energie. Voorop staat dat gezinnen goed geholpen moeten worden. De administratieve processen hebben betrekking op;

- Facturatie en declaratie; bijna alle gemeenten zijn inmiddels aangesloten op het gegevensknooppunt (GGK). Gemeenten pakken gezamenlijk de informatievoorziening op en maken afspraken met aanbieders. De diverse bekostigingssystematieken per instelling en de harmonisatie hiervan vergt de nodige aandacht. De discussie rondom privacy wordt als groot knelpunt ervaren.
- Persoonsgebonden budget (pgb); de verwerking en uitbetaling van het pgb verloopt niet vlekkeloos. Hiervoor zijn diverse acties ondernomen en wordt gewerkt aan het herstelplan.
- Ouderbijdrage; In afwachting van het onderzoek naar de ouderbijdrage heeft een aantal gemeenten het CAK laten weten de inning van de ouderbijdrage op te schorten. Het onderzoek zal na het zomerreces opgeleverd worden.

Gemeenten worstelen met de onvolledige gegevens(overdracht) en de informatiesystemen die nog niet op volle kracht werken. Daarbij opgeteld is het lastig een volledig overzicht in de kosten en zorgconsumptie te krijgen als het uitgangspunt niet bekend is en de monitoringsgegevens langzaam geleverd worden. Op alle fronten wordt momenteel hard gewerkt om de administratie op orde te krijgen.

Aandachtspunt: Behoefte aan meer zicht op cijfers

Net als in 2014 vormt ook dit jaar de onduidelijkheid ten aanzien van de zorgconsumptie en de uitputting van het budget een grote belemmering. Deze onduidelijkheid wordt onder andere veroorzaakt door het niet op orde zijn van de systemen en de trage aanlevering van de gegevens voor monitoring.

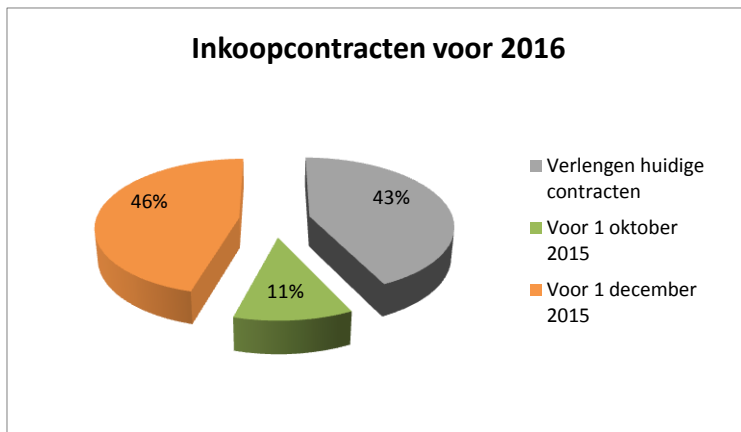
In de meicirculaire hebben gemeenten meer duidelijkheid gekregen over het budget voor 2016 en het objectief verdeelmodel in de daaropvolgende jaren. Veel jeugdregio's zijn angstig voor het ontstaan van financiële tekorten. Er worden kanttekeningen geplaatst bij de toegekende budgetten. Gemeenten hebben zorgen over of alle benodigde zorg kan worden ingekocht en of de beoogde transformatie gerealiseerd kan worden.

Aandachtspunt: Onverwachte ontwikkelingen

Een van de jeugdregio's geeft aan 'verbouwen met de winkel open' is niet altijd eenvoudig. Nog steeds doen zich praktische problemen voor die opgelost moeten worden en waar gemeenten onderling of gemeenten samen met aanbieders aan werken. Hierbij moet gedacht worden aan wachtlijsten, de stijging van het aantal crisismeldingen, onduidelijkheid ten aanzien van de ouderbijdrage, de discussie rondom facturering en privacy etc.

Inkoopproces 2016: volop in voorbereiding

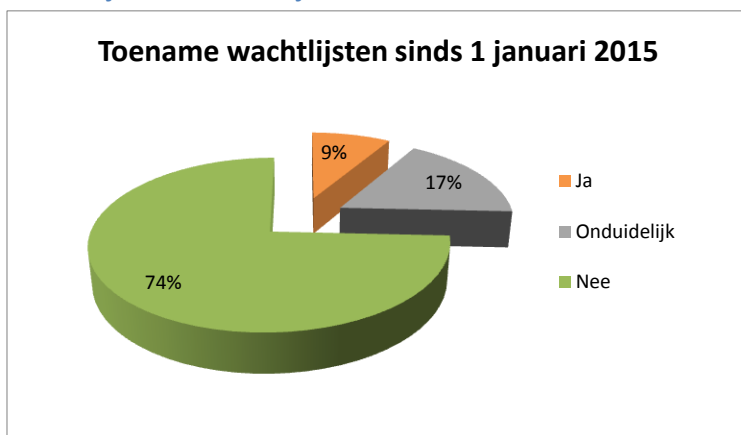
Een goede voorbereiding leidt tot een goed resultaat. De inkoop 2015 was nog maar net afgerond en jeugdregio's en gemeenten waren al bezig met de inkoop 2016.

In het eerste kwartaal gaf een kwart van de jeugdregio's aan in 2014 meerjarige contracten afgesloten te hebben of de optie opgenomen te hebben de huidige contracten te verlengen. 32% wilde de inkoop gelijk aan vorig jaar vormgeven, terwijl 41% de inkoop over een andere boeg wil gooien.

Alle regio's zijn inmiddels volop bezig met de voorbereidingen voor de inkoop 2016. Uit tweede enquête gehouden in het tweede kwartaal bleek dat 43% van de jeugdregio's de huidige inkoopcontracten verlengt. Het merendeel sluit de inkoopcontracten 2016 dit najaar af. Een groot verschil met het inkoopproces in 2014 is dat er nu contracten van 2015 liggen om op terug te vallen.

Wachlijsten: onduidelijkheid en de erfenis van het oude stelsel

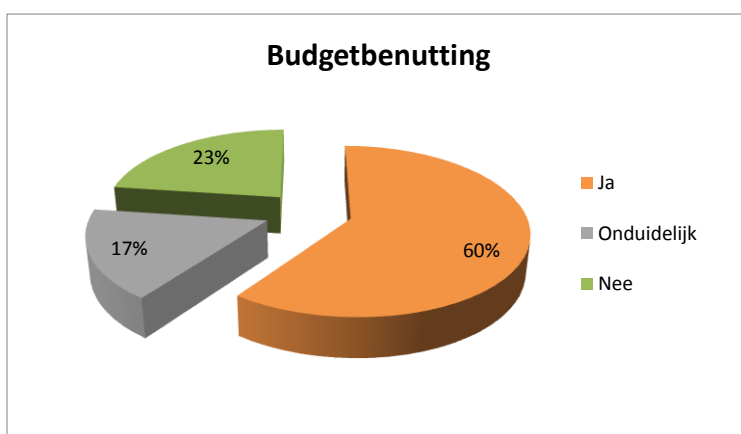

Sommige instellingen kampen met wachtlijsten. Gemeenten doen er alles aan om kinderen die zorg nodig hebben te helpen, waarbij sommige gemeenten afspraken hebben gemaakt met instellingen over het beperken dan wel voorkomen van wachtlijsten. Het merendeel geeft aan nog geen toename te ervaren of hier nog geen duidelijkheid over te hebben.

Enkele regionale transitimanagers zien een toename van de wachtlijsten, een

enkeling in alle sectoren maar met name in de GGZ-sector. De transitimanagers die een toename ervaren geven aan dat instellingen onderling contact hebben om tot oplossingen te komen.

Budgetbenutting

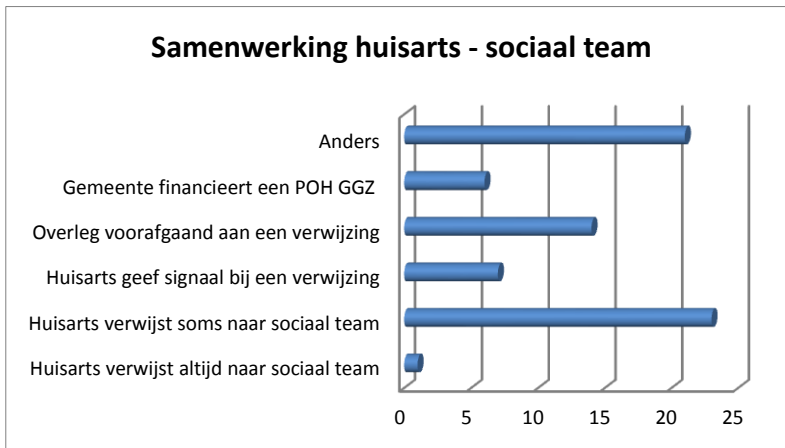

Op basis van verkregen cijfers over het zorggebruik in het verleden en het overdragen budget hebben gemeenten zorg ingekocht voor 2015. In 60% van de van de jeugdregio's zijn er instellingen waar het budget bij instellingen inmiddels volledig benut is. Het komt bij alle sectoren voor, met extra nadruk op de jeugd-ggz, jeugd- en opvoedhulp en jongeren met een beperking.

Om passende zorg te bieden gaan gemeenten in gesprek met de instelling om na te gaan of kinderen elders terecht kunnen, of dat het plafond tijdelijk kan worden verhoogd in geval van noodzakelijke zorg.

Samenwerking met huisartsen; uiteenlopende ervaringen

De samenwerking met huisartsen wordt zeer divers ervaren. Een krappe meerderheid van de jeugdregio's geeft aan dat afspraken zijn gemaakt en indien nodig overleg plaatsvindt. Desalniettemin vergt de samenwerking nog enige aandacht. Aandachtspunten zijn het gebrek aan inzicht in het verwijsgedrag van huisartsen, een betere samenwerking tussen lokale teams en huisartsen of dat de inmiddels gemaakte basisafspraken geïntensiveerd moeten worden.

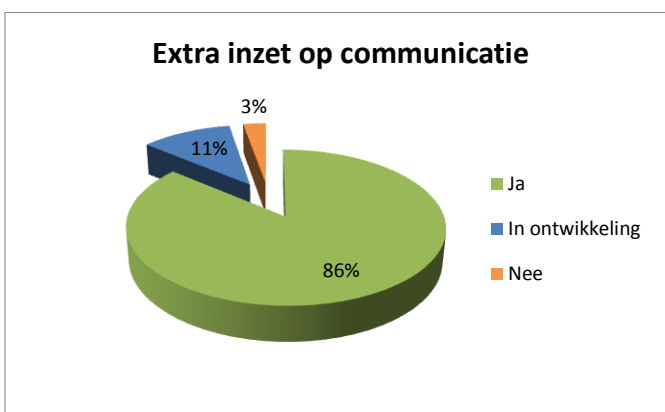

Hoewel sommige jeugdregio's aangeven onvoldoende inzicht te hebben in het verwijsgedrag van huisartsen, geeft 62% aan samenwerkingsafspraken over het verwijsgedrag te hebben gemaakt met de huisartsen in de regio. Hierbij moet benadrukt worden dat de afspraken met de huisartsen vaak een lokale aangelegenheid is, daardoor kunnen de afspraken per gemeente verschillen.

Andere veelgebruikte afspraken zijn verwijzing door de huisarts naar het sociaal team, gevolgd door overleg tussen de huisarts en het wijkteam voorafgaand aan een verwijzing, het afgeven van een signaal aan het sociaal team indien een verwijzing wordt afgegeven of de financiering van een praktijkondersteuner huisarts GGZ. De afspraak dat een huisarts altijd doorverwijst naar het sociaal team wordt sporadisch overeengekomen.

Communicatie richting inwoners en cliënten geïntensiveerd

Sinds begin dit jaar zijn verschillende signalen afgegeven dat de informatievoorziening rondom de transitie jeugd nog extra aandacht vraagt. De meeste meldingen die binnen komen bij de Transitie Monitor Jeugd hebben betrekking op de informatie en toegang, veranderingen in de jeugdhulp, financiering en organisatie en kwaliteit en uitvoering. De staatssecretaris heeft in mei jl. wethouders jeugd en Wmo opgeroepen extra aandacht te besteden aan de goede communicatie met burgers.

Het overgrote deel van de jeugdregio's heeft extra maatregelen genomen om de communicatie te verbeteren met behulp van websites, nieuwsbrieven, huis-aan-huis-bladen, bijeenkomsten, gesprekken met de Wmo-raad en belangenorganisaties en het verspreiden van informatie via vindplaatsen (zoals scholen). Jeugdregio's die nog extra middelen aan het ontwikkelen zijn, denken vooral aan het gemeentelijke portaal waar alle informatie voor ouders en hulpverleners gevonden kan worden.

Tot slot... een half jaar na de invoering tonen gemeenten nog steeds de motivatie en het doorzettingsvermogen om het kind en gezin een voorspoedige overgang te bieden. Hoewel nog niet alles vlekkeloos verloopt, werken gemeenten onderling en met anderen samen om de Jeugdwet tot een succes te maken. Naast goed werkende administratieve systemen, zijn vertrouwen, dialoog en ruimte om te groeien hierbij cruciaal.